

สันติวิธีกับการแก้ปัญหาความขัดแย้งในสังคมไทย

โดย พลเอก เอกชัย ศรีวิลาศ
ผู้อำนวยการสำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล
สถาบันพระปกเกล้า

สไตล์ต่าง ๆ ของการจัดการความขัดแย้ง

1. สไตล์กระทิง (ทิศเหนือ ธาตุไฟ ฐานกาย) : เป็นคนเลี้ยงดั่ง รบแหลกลาญ ชอบเผชิญหน้าและต้องชนะเสมอ ชอบขู่ วิสัยทัศน์แคบ มองแต่มุมตัวเอง ต้องการความเคารพ ไม่สนใจรอบข้าง กลัวการเสียหน้า ชอบเป็นผู้นำ รักและปกป้องพวกพ้อง เป็นคนทำได้ทุกอย่าง ตัดสินใจไว ลุยๆ และด่วนสรุป ใจร้อน ดุดัน กล้าได้กล้าเสีย ชอบลงมือปฏิบัติ เปิดเผย ตรงไปตรงมา พลังตัวตนชัดเจน

ผลกระทบ คือความขัดแย้งจะถูกยกระดับ เพราะไม่ฟังใคร ถ้าไปเจอกับคนประเภทนี้ ให้โอกาสเขาพูด โดยที่เราเองก็ต้องมีจุดยืนที่มั่นคง อธิบายความเห็นของเราให้ชัด

2. สไตล์หนู (ทิศใต้ ธาตุน้ำ ฐานใจ ผู้ห่อเลี้ยง) : เป็นมิตร พุดเก่ง ประนีประนอม ยอมทุกคน มองทุกอย่างไม่เป็นปัญหา ไม่ชอบการเผชิญหน้า ไม่มีจุดยืน (ถนอมน้ำใจ) อะไรก็ได้ รอมชอม อ่อนน้อม

ต้องการพวกและเป็นที่รักของเพื่อน ขี้เกรงใจ รักษาความสัมพันธ์ ไม่ปฏิเสธ ใส่ใจความรู้สึกผู้อื่น ชอบความสามัคคี ไม่ชอบความขัดแย้ง

ผลกระทบ คือไม่มีจุดยืน เปลี่ยนไปเปลี่ยนมา ไม่มีคนเคารพนับถือ ไม่มีอำนาจ ถ้าไปเจอกับคนประเภทนี้ ต้องสื่อสาร อย่าเสนอทางออกเร็วไป ให้ยึดหลักความเป็นจริง

สไตล์ต่าง ๆ ของการจัดการความขัดแย้ง

วิธีจัดการความขัดแย้งโดยสันติวิธีที่เหมาะสมกับสังคมไทยจากสไตล์ต่าง ๆ ของแต่ละคน

3. สไตล์หมี (ทิศตะวันตก ธาตุดิน ฐานคิด) : ชอบหลักการ ทฤษฎี ข้อมูล รายละเอียด ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง ทำทุกอย่างตามขั้นตอน ถ้าไม่ชอบ ยึดติด รอบคอบ รักษาผลประโยชน์ มีวินัย มีขั้นมีตอน ติดกรอบ ชอบสันโดษ กลัวความล้มเหลว ต้องการเวลาวิเคราะห์ มีเหตุผล ไม่ยืดหยุ่น

ผลกระทบ คือเครียด ไม่มีใครเคารพ ไม่มีสุนทรียภาพในชีวิต มีความแข็งแกร่ง ไม่มีความสัมพันธ์กับผู้อื่น เจอคนประเภทนี้ อย่าทำให้ตกใจ ต้องค่อย ๆ พูด ค่อย ๆ รับรู้ คอยให้กำลังใจ อย่าทำให้รู้สึกเสียหน้า

4. สไตล์อินทรี (ทิศตะวันออก ธาตุลม ฐานจินตนาการ) ทุกอย่างเป็นไปได้: มีวิสัยทัศน์ มองภาพกว้าง ชอบจินตนาการ คิดนอกกรอบแบบสร้างสรรค์ รายละเอียดไม่ชัดเจน ใจร้อน คิดเร็ว เปลี่ยนจุดยืนตลอด พร้อมที่จะแลกเปลี่ยนตลอด ได้อย่างเสียอย่าง จอม Project

ผลกระทบ คืออีกฝ่ายจะคิดว่าคนประเภทนี้ไม่จริงใจ เนื่องจากเขาไม่ฟัง อยากแต่จะให้งานจบเร็ว ถ้าเจอคนประเภทนี้ต้องรวดเร็ว ทนคนประเภทนี้ เสนอทางเลือกต่าง ๆ ที่ต้องการ

สไตล์ของคน

- บอกไม่ได้ว่าสไตล์ไหนดีกว่า
- แต่ต้องรู้ว่าจะใช้สไตล์ไหนกับเหตุการณ์ในขณะนั้น
- สังคมไทยอาจมีสไตล์อื่น ๆ อีกมากมายที่จะใช้จัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี
- ความสัมพันธ์ระหว่างคน ไม่สามารถยึดวิธีใดวิธีหนึ่งมาจัดการได้ เพราะอีกฝ่ายก็มีวิธีของเขาเช่นกัน
- ต้องมองให้ออกว่าอีกฝ่ายเป็นแบบใด ไม่ยึดวิธีตายตัว ต้องยอมรับว่าคนต่างกัน ใช้วิธีการแก้ไขความขัดแย้งที่ต่างกัน
- ต้องปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสถานการณ์ เพราะเป้าหมายสูงสุดคือการหาทางออกโดยไม่ใช้ความรุนแรง ซึ่งอาจเป็นวิธีที่เราไม่ชอบและคิดว่าเป็นวิธีที่ถูกต้องโดยไม่เปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์เพื่อให้สถานการณ์ดีขึ้น

บทบัญญัติในกฎบัตรสหประชาชาติ หมวดที่ ๑ Article 2 ข้อ 7 ปัญหา

ปัญหาความขัดแย้งภายในชาติใดชาติหนึ่งอาจมีสาเหตุจากเงื่อนไขหนึ่งหรือหลายประการประกอบกัน

- ความไม่เป็นธรรมในสังคม
- ความแตกต่างทางเชื้อชาติ ศาสนา เผ่าพันธุ์
- การรักษาการปกครองของรัฐ
- กฎหมายหรือองค์กรบังคับใช้กฎหมาย อ่อนแอ
- ภูมิรัฐศาสตร์ที่ไม่เอื้ออำนวยให้อำนาจการปกครองของรัฐบาลกลางสถาปนาครอบคลุมพื้นที่อย่างเต็มประสิทธิภาพ

Peace in Thailand

การจัดการความขัดแย้ง ต้องมอง ๓ มิติ

- มิติเชิงการป้องกันความขัดแย้ง
- มิติเชิงการแก้ไขความขัดแย้ง
- มิติเชิงปรองดองการ ฟิ้นคืนดี สู่สันติสุข

การป้องกันความขัดแย้ง

- การสื่อสารที่ดี (การพูด การฟัง การแสดงออกทางกาย)
- สร้างการมีส่วนร่วม (การประชุมปรึกษาหารือ รับฟังความคิดเห็น)
- สร้างความเป็นหุ้นส่วนในการทำงานร่วมกัน
- การทำแผนที่ความขัดแย้ง (มีสิ่งใดบ้างที่ทำแล้วจะเกิดความขัดแย้ง จุดยืนที่ต่างกัน)
- วัฏจักรของความขัดแย้ง
- รู้สาเหตุความขัดแย้ง
- เปิดให้มีพื้นที่ในการพูดคุยกัน (ตัดสินใจด้วยฉันทามติ)

การตัดสินใจด้วยฉันทามติ

- พยายามไม่ให้เกิดความบาดหมาง
- สามารถนำคำตอบรวมเข้าด้วยกันเป็นวิธีการแก้ปัญหาที่นำไปใช้ได้
- ทุกคนร่วมคิด ออกความคิดเห็น และถูกนำมาใช้
- ความเห็นต่างมิใช่เป็นอุปสรรค แต่เป็นประโยชน์
- คนไม่เห็นด้วย เมื่อเสร็จแล้วให้เวลาเป็นเครื่องทดสอบ
- ให้ทุกคนแสดงความคิดเห็นอย่างเพียงพอ เข้าใจความคิดระหว่างกัน ก่อนที่จะจบ/DM
แม้จะใช้เวลานาน ทุกคนได้ร่วมตัดสินใจร่วมกัน

ประโยชน์ ของการตัดสินใจร่วมกันด้วยกระบวนการฉันทามติ

- ทุกคนสนับสนุนผลการตัดสินใจ และเป็นหุ้นส่วนความคิด
- ให้คำตอบในการแก้ปัญหาที่คนส่วนใหญ่พึงพอใจ
- มีการเอื้อเฟื้อ เกื้อกูล ในการสื่อสารระหว่างกัน
- เกิดการรับฟัง และทำความเข้าใจในประเด็นปัญหาจากทุกฝ่าย
- นำไปสู่การปฏิบัติที่ยอมรับ และปฏิบัติได้
- หากคนเป็นผู้ Lead นำ และทำหน้าที่ Facilitator พร้อมทั้งมีกฎกติการ่วมกัน

การแก้ไขความขัดแย้ง

- การอำนวยความสะดวก
- การเจรจาต่อรอง
- การเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง
- การอนุญาโตตุลาการ
- การมีส่วนร่วม
- กระบวนการยุติธรรม

การฟื้นคืนดีสู่สันติสุข

- การฟื้นคืนดี
- การเยียวยา
- การขอโทษ
- การให้อภัย
- การยกโทษให้

สาเหตุของความขัดแย้ง

ต่างค่านิยม อุดมการณ์
วัฒนธรรมต่างกัน

ปรัชญาความเชื่อไม่ตรงกัน
ค่านิยมต่างกัน
ประสบการณ์ต่างกัน
พื้นฐานการศึกษาต่างกัน
วัฒนธรรม ประเพณีต่างกัน

การแย่งชิงอำนาจ
ความไม่เท่าเทียมกัน ความไม่ยุติธรรม
กฎหมาย การปกครอง

ผลประโยชน์ขัดกัน
และความต้องการ

ปัญหาจากโครงสร้าง

ความสัมพันธ์ไม่ดี

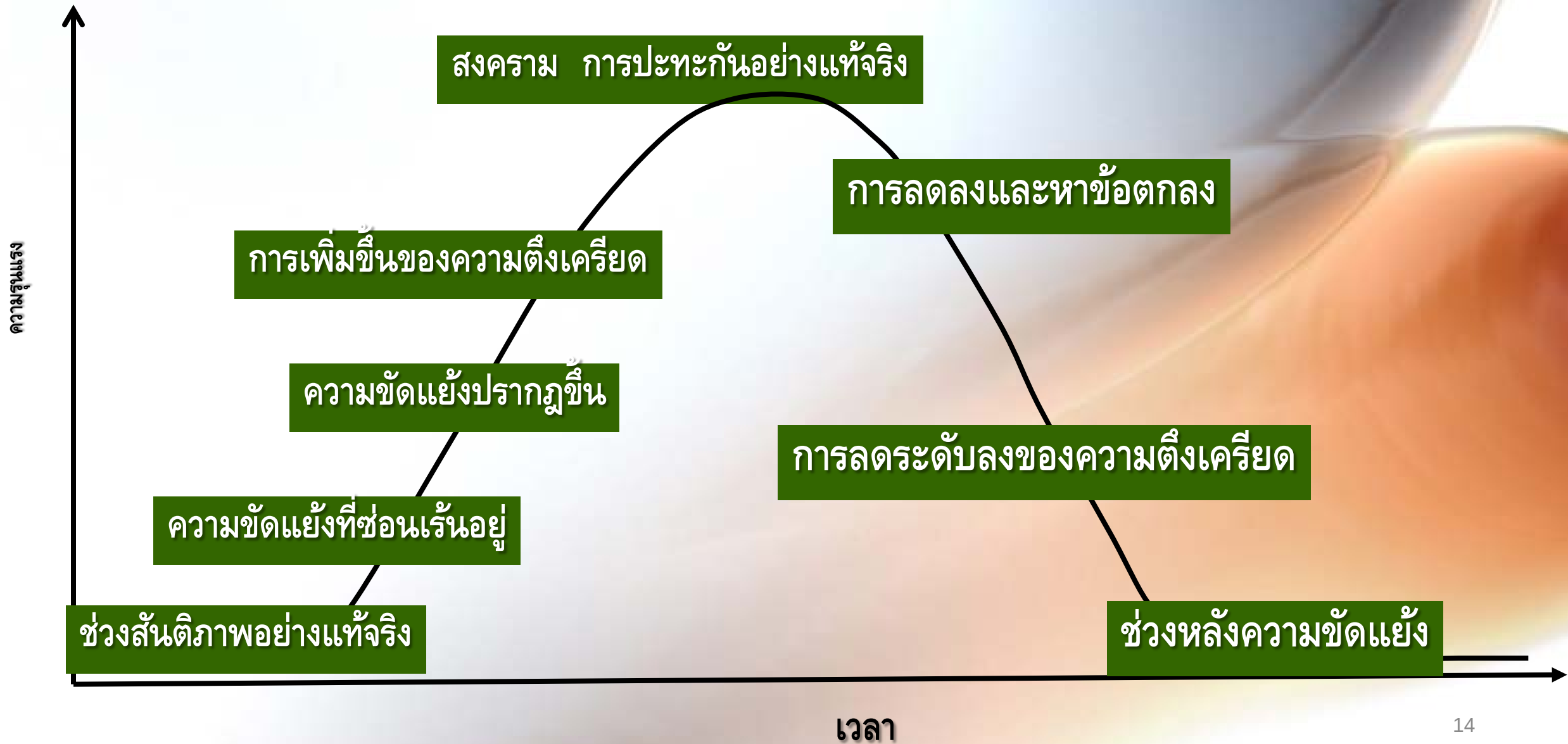
การแย่งชิงผลประโยชน์
ทรัพยากร ทรัพยากร
ความเชื่อ ความยุติธรรม
วิธีการ

ปัญหาข้อมูล
ความจริงและข่าวสาร

อารมณ์ที่รุนแรง
การรับรู้คลาดเคลื่อน
สื่อสาร ไม่ดี
ทัศนคติตายตัว
พฤติกรรมเชิงลบ

ข้อมูลน้อย ผิดพลาด แปลข้อมูลไม่ตรงกัน
ความแตกต่างในการเก็บและศึกษา

วัฏจักรแห่งความขัดแย้ง

การจัดการความขัดแย้งแบบเดิมๆ

จากความขัดแย้งเกี่ยวกับเขื่อนปากมูล ปี พ.ศ. 2535 ความขัดแย้งเกี่ยวกับท่อก๊าซยานา ปี พ.ศ. 2540 และความขัดแย้งเกี่ยวกับโรงไฟฟ้าถ่านหินบ่อนอก ปี พ.ศ. 2542 จากตัวอย่างทั้งสามนี้เห็นได้ว่าช่วงแรก ๆ ของการเริ่มพยายามจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธีได้ประสบปัญหาต่าง ๆ เช่น

1. การพยายามของบางกลุ่มที่จะไม่เปลี่ยนและจะใช้วิธีเดิม ๆ ที่อิงกับอำนาจ การให้ทุนให้โทษ
2. ไม่มีการสอบถามว่าไม่เห็นด้วยเนื่องจากอะไร ฝ่ายรัฐไม่เชื่อว่าสามารถเรียนรู้จากคนอื่นระดับชาวบ้านได้
3. ทางกรร รวมทั้งหน่วยงานทางวิชาการคิดว่าความขัดแย้งที่เกิดขึ้น เพราะขาดทักษะการจัดการบางอย่าง โดยคิดว่าเป็นความรู้สึกลอยอย่างหนึ่ง จึงแก้ปัญหาโดยการเชิญผู้เชี่ยวชาญมาสอน
4. การพูดคุยกันไม่ได้ดำเนินการด้วยความไวใจกัน แต่จะระแวงกันตลอดเวลา
5. ยังนิยมใช้เทคนิคการประชาสัมพันธ์ให้ฝ่ายตัวเองดูว่าชอบธรรม พร้อมกับข่มขู่อีกฝ่าย แทนที่จะพยายามหาทางออกร่วมกัน

ลักษณะของการจัดการความขัดแย้ง มี 3 ลักษณะ:

1. Conflict Resolution (Peacemaking) การแก้ปัญหาความขัดแย้ง

เป็นการลดความขัดแย้งหรือความรุนแรงชั่วคราว ใช้กับเรื่องเฉพาะ เช่น เรื่องเศรษฐกิจ สังคม ความมั่นคง และการเจรจาเพื่อระงับปัญหาที่จะเกิดขึ้นเฉพาะหน้า ตัวอย่างเช่น

- การเจรจาไกล่เกลี่ย (**Negotiation**) เพื่อหลีกเลี่ยงการหยุดงาน
- การพูดคุยเพื่อสันติภาพ (**Peace Talks**) เช่น การหยุดยิงในพื้นที่บางพื้นที่เป็นเวลา 3 เดือน

ลักษณะของการจัดการความขัดแย้ง มี 3 ลักษณะ:

2. Conflict Management (Peace Keeping) รักษาความสงบ

ไม่ได้เป็นการแก้ปัญหาแต่เป็นการจัดการความรุนแรงให้อยู่ในกรอบที่
พอรับได้ ไม่ไปกระทบกับเรื่องอื่น ๆ มากเกินไป เช่นการจัดการความรุนแรง
ในจังหวัดชายแดนใต้ หรือต่างประเทศที่มีความรุนแรง ให้มีการสูญเสียที่
น้อยลง เพราะเชื่อว่าความกดดันทางสังคมจะลดน้อยลงตามความสูญเสียที่
ลดลงที่สังคมพอรับได้

ลักษณะของการจัดการความขัดแย้ง มี 3 ลักษณะ:

3. Conflict Transformation (Peace Building) การแปรเปลี่ยน

เป็นเป้าหมายสำคัญที่สุด ต้องเข้าใจสาเหตุเบื้องหลังของความโกรธที่มีอยู่ เบื้องหลังความขัดแย้งและความรุนแรง และไปแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ เราอาจจะพูดเป็นรวม ๆ ได้ว่าเราอยากให้สันติวัฒนธรรมเกิดขึ้น แล้วสันติวัฒนธรรมจะกระจายออกเอง สิ่งที่ต้องทำเพื่อจะลดความโกรธ ความขัดแย้ง

สันติวิธี

- เมื่อได้ยินคำว่าสันติวิธี คนอาจรู้สึกว่าเป็นวิธีการที่ไม่คุ้นเคยหรือดูจะยากลำบากในการปฏิบัติ
- แต่เมื่อได้รู้ถึงความหมายที่แท้จริงแล้ว จะทราบทันทีว่าเป็นวิธีการที่ไม่ว่าใครก็ปฏิบัติได้ด้วย ความที่สันติวิธีไม่ใช้ความรุนแรงใดๆ
- ผู้เข้าร่วมในกระบวนการสันติวิธีจึงไม่จำเป็นต้องมาฝึกยิงปืน ไม่จำเป็นต้องมีอาวุธ อาศัยเพียงแต่ร่างกายเปล่าๆและจิตใจที่มุ่งมั่น มีความตั้งใจที่จะกระทำ เมื่อเป็นเช่นนั้น ใครๆก็เข้ามามีส่วนร่วมได้ แม้แต่เด็กเล็กและคนชรา หรือผู้ที่ไม่มีความรู้ใดๆ

สันติวัฒนธรรม (Culture of Peace) หัวใจของการจัดการความขัดแย้ง

1. ให้ความเคารพทุกคนเท่ากัน :

ในสังคมไทยค่อนข้างหายาก เช่น คนจน ชาวนา เนื่องจากเป็นสังคมที่เคยมีการแบ่งแยกฐานะด้วยกฎหมายมาช้านาน

เพราะเราไม่ให้ความเคารพคนอื่นจึงทำให้เราไม่รับฟังความคิดเห็นคนอื่น
ด้วย ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งที่ไม่สามารถแก้ไขได้

สันติวัฒนธรรม (Culture of Peace) หัวใจของการจัดการความขัดแย้ง

2. รู้ลึกการเอาใจเขามาใส่ใจเรา :

เป็นสิ่งที่ทำให้เราเข้าใจได้ว่าทำไมอีกฝ่ายถึงโกรธ ไม่พอใจ

เพราะถ้าไม่เข้าใจว่าเขาโกรธเพราะอะไร เราจะไม่สามารถแก้ไขความขัดแย้งได้

เช่น รัฐบาลที่คิดเอาเองเกี่ยวกับภาคใต้ แต่ไม่ลงไปสอบถามว่าจริง ๆ แล้วความต้องการของเขาคืออะไรจนท้ายที่สุดปัญหามันเลยจุดที่เขาจะพูดได้ไปแล้ว

สันติวัฒนธรรม (Culture of Peace) หัวใจของการจัดการความขัดแย้ง

3. รู้จักการให้อภัย :

ทั้งสองฝ่ายจะต้องพยายามเข้าใจกัน ไม่ใช่ยึดว่าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งผิด

4. อยู่ร่วมกันอย่างสันติ :

คือการร่วมกันแก้ไขปัญหาด้วยการพูดคุยกันและใช้เหตุผลสาธารณะ ในสังคมต้องมีเหตุผลร่วมกันเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันได้ ปัญหาไม่สามารถแก้ไขได้ ถ้าเราไม่รู้จักเคารพผู้อื่น

สังคมไทยมีเหตุผลของตัวเอง

จำเป็นต้องมีเหตุผลสาธารณะเป็นเหตุผลร่วมที่ใช้ในการพูดคุย

- เกิดจากการเห็นการถกเถียงในรัฐสภา เป็นสถานที่ที่ใช้ในการพัฒนาเหตุผลร่วม เช่น การใช้งบประมาณต่าง ๆ โดยไม่อ้างเหตุผลของตัวเอง (ชุดเหตุผลเฉพาะ)
- การให้เหตุผลของฝ่ายบริหารในการปกป้องงบประมาณต่อรัฐสภา หรือเสนอนโยบายต่อประชาชน ต้องอธิบายว่าทำไมต้องใช้นโยบายนี้ ใช้บยั้งไง สำคัญอย่างไร
- เหตุผลของผู้พิพากษาในการตัดสินคดี ผู้พิพากษาให้เหตุผล ซึ่งเหตุผลของผู้พิพากษาลังคมรับทราบ แต่สำหรับประเทศไทยมีกฎหมายว่า ห้ามวิพากษ์วิจารณ์การให้เหตุผลของศาล ส่งผลให้ไม่ก่อให้เกิดการเห็นการใช้เหตุผลของฝ่ายตุลาการ

สันติวัฒนธรรม มีโอกาสเกิดขึ้นในสังคมไทยได้หรือไม่?

- เกิดขึ้นได้หากเห็นคุณค่าของทุกคนเท่ากัน
- ไม่มองเขาต่างไปจากเรา
- ไม่มองคนอื่นมีฐานะต่ำกว่าเรา เพราะถ้ามองแบบนั้น เราจะไม่ฟังความเห็นของเขา

ลักษณะของการจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี

- **คนที่มีอำนาจน้อยไม่พอใจกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น** แต่อยากจะจัดการกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น
- **สันติวิธีคือ การไม่จับอาวุธขึ้นมาสู้** ต้องไม่สับสนระหว่างสันติวิธีในฐานะการจัดการความขัดแย้งที่เป็นอยู่โดยสันติวิธี
- **การเรียกร้องความเป็นธรรมโดยสันติวิธี** เช่น การชุมนุมทั้งหลาย เป็นการจัดการความขัดแย้งโดยสันติวิธีของคนที่มีมองว่ากำลังถูกกระทำอย่างไม่เป็นธรรม และสิ่งนี้คือ**สันติวิธีในบริบทของประชาชน**ที่ต่อสู้เรียกร้องความเป็นธรรมโดยสันติวิธี

การไม่ทำตามกฎหมาย ถือเป็นสันติวิธีหรือไม่

- การเปลี่ยนแปลงกฎหมายที่ไม่เป็นธรรมหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายที่คิดว่าไม่เป็นธรรม เช่น การชุมนุม ปิดการจราจร เพื่อแก้ปัญหาในเรื่องความไม่เท่าเทียมในเรื่องอื่น
- Civil Disobedience การไม่ปฏิบัติตามกฎหมายที่ไม่เป็นธรรม มี 3 ระดับ ในแต่ละระดับ มีความหมายต่างกัน ดังนี้

1. **Civil Law** กฎหมายแพ่ง ถ้าเป็นการกระทำที่ขัดต่อกฎหมายแพ่ง (ดื้อแพ่ง เป็นวิธีการแสดงออกของประชาชนต่อกฎหมายแพ่ง)

2. **Civil** ในแง่ของการเป็นคนมีวัฒนธรรม (ประท้วงแบบอารยะธรรม อารยะขัดขืน)

3. **Civil** ในฐานะประชาชน (Civilian) ราชการจะไม่ทำอย่างนี้ ไม่สามารถดื้อแพ่งตนเองได้ เนื่องจากในกรณีนี้เรากำลังประท้วงกฎหมายของรัฐ การทำผิดกฎหมายเพื่อความเป็นธรรม ไม่สามารถทำได้ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ยกเว้นเจ้าหน้าที่ทำในฐานะประชาชน

การไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย

- **เป็นสันติวิธีเพราะว่า** เป็นการทำผิดเพื่อส่วนรวมและพร้อมที่จะรับโทษที่ตามมา เป้าหมายเพื่อคุณธรรมในการปกครอง
- **เป็นการให้ความรู้แก่สังคมว่าสิ่งที่เป็นอย่างนั้นไม่เป็นธรรมจึงต้องออกมาชุมนุมประท้วง** ไม่ใช่เป็นการก่อวุ่นในทางลบ
- **กฎหมายบางอย่างสามารถเปลี่ยนแปลงได้** ด้วยการกดดันของประชาชน เช่น การเหยียดเพศ การเหยียดเชื้อชาติ การเหยียดสีผิว ในบางประเทศ ที่เคยเป็นกฎหมายหลักของประเทศนั้น ๆ รวมถึงปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย
- **การแก้ปัญหาด้วยสันติวิธีโดยไม่ใช้ความรุนแรง** ในสังคมไทยนั้นมีมากกว่าความรุนแรงทางกาย เช่น ล้อเลียนในสิ่งที่อีกฝ่ายให้ความเคารพ ทำให้อีกฝ่ายรู้สึกเจ็บใจ ต้องให้เกียรติกันและกัน

สันติวิธี กับ ประชาธิปไตย (The Democratic-Peace)

- สังคมประชาธิปไตยจะจัดการความขัดแย้งในสังคมตัวเอง และกับประเทศประชาธิปไตยอื่นโดยใช้สันติวิธีได้ดีกว่า
- ในสังคมศาสตร์ว่าประชาธิปไตยน่าเชื่อถือสูงสุด เนื่องจาก**ประเทศที่เป็นประชาธิปไตยประชาชนมีอำนาจ** มีสิทธิที่จะออกเสียงเพื่อยับยั้งนโยบายของรัฐได้ เพราะไม่มีใครอยากให้เกิดการสูญเสียในครอบครัวตนเอง เช่น การทำสงครามระหว่างสหรัฐอเมริกาและเวียดนาม
- ภายในประเทศก็เช่นกันกลไกต่าง ๆ **สันติวิธี** เป็นกลไกของสังคมประชาธิปไตย เราเรียกร้องสังคมประชาธิปไตยเนื่องจากสันติวิธีและประชาธิปไตยเป็นสิ่งที่ต้องควบคู่กันไป

ความยากลำบากของสันติวิธีในสังคมไทย

• ปัจจุบันสังคมไทยกำลังตกอยู่ภายใต้ความขัดแย้งใหญ่ 3 ประการ คือ

1. ขัดกันเรื่องเป้าหมายทางการเมือง (รัฐบาลเข้มแข็งที่ประชาชนเลือกตั้งเข้ามา หรือรัฐบาลอ่อนแอที่ถูกควบคุมกำกับเข้มข้น)
2. ขัดกันที่วิธีการแก้ปัญหา (ในอดีตตกลงกันได้เพราะเห็นพ้องว่าการเลือกตั้งเป็นคำตอบ แต่ขณะนี้ดูเหมือนจะไม่ใช้เสียแล้ว)
3. ขัดกันในระดับจิตนาการ “ความเป็นไทย” (ถ้าไม่เห็นด้วยกับ ‘ฝ่ายเรา’ ไม่ใช่ ‘คนไทย’) แต่ใช้หรือไม่ว่า ยิ่งเพราะความขัดแย้งหนักหนาเพียงนี้ จึงต้องหันมาอาศัยสันติวิธีที่คนในสังคมขัดแย้งกันได้แต่ไม่เกลียดชังเช่นหมากัน

ที่มา: บทความเรื่อง ทำความเข้าใจสันติวิธี (nonviolent action) ท่ามกลางความขัดแย้งใหญ่ในสังคมไทย โดย ชัยวัฒน์ สถาอานันท์ หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน วันที่ 2 กันยายน 2551

- สังคมไทยมักใช้คำว่าปฏิบัติการไร้ความรุนแรงกับสันติวิธีแทนกันและกัน และในขณะเดียวกันก็ใช้คำว่าสันติวิธีในความหมายกว้างด้วย โดยหมายถึงการจัดการความขัดแย้งใดๆโดยไม่ใช้ความรุนแรง
- แต่ในความจริงแล้วปฏิบัติการไร้ความรุนแรงเป็นเพียงวิธีการหนึ่งของสันติวิธีในความหมายกว้าง เพื่อป้องกันความสับสนที่อาจเกิดขึ้น จึงขอใช้คำว่าปฏิบัติการไร้ความรุนแรงแทนคำว่าสันติวิธีในการอธิบายการต่อสู้โดยไม่ใช้ความรุนแรง
- การดำเนินกิจกรรมต่างๆของสันติวิธีจะเป็นไปในเชิงยุทธศาสตร์โดยปราศจากความรุนแรง เช่น การปฏิเสธที่จะปฏิบัติตามคำสั่งที่ไม่เป็นธรรม การไม่ให้ความร่วมมือ การประท้วง หรือการจุดเทียนเพื่อแสดงจุดยืนใดๆ เป็นต้น โดยพื้นฐานแล้ว สันติวิธีเป็นกระบวนการที่ใช้ปรับความสัมพันธ์ที่ไม่เสมอกันให้อยู่ในลักษณะที่เท่าเทียมหรือเสมอกันมากขึ้น นับเป็นวิธีการหนึ่งในการแก้ไขความขัดแย้งที่ไม่สมมาตร (ชัยวัฒน์ สถาอานันท์)

จากหนังสือ Nonviolence สันติวิธี เส้นทางสู่สันติภาพ (ชัยวัฒน์ สถาอานันท์)

- **สันติวิธีไม่ใช่เรื่องของคนดีหรือผู้มีศีลธรรม** หากเป็นเครื่องมือที่ทุกฝ่ายเลือกหยิบใช้ได้อย่างสร้างสรรค์ หนึ่งในนั้นคือ “ประชาธิปไตย” เพราะ ประชาธิปไตยเป็นนวัตกรรมสำคัญในทางสันติวิธี....”
- “โลกและสังคมทั้งหลายย่อมมีความขัดแย้งอยู่ก่อนแล้ว **ความขัดแย้งจึงเป็นเรื่องปกติ** เป็นเรื่องธรรมดาของชีวิตมนุษย์ เพราะมนุษย์แตกต่างกัน ความขัดแย้งระหว่างกันจึงเป็นเรื่องธรรมดา **หาอย่างใดที่จะไม่ให้ความขัดแย้งนั้นกลายเป็นความรุนแรง**
- “สันติสนทนา”(Peace Dialogue) เมื่อเกิดสงครามสู้รบกัน จะจบอย่างไร เมื่อการต่อสู้เริ่มต้นขึ้นแล้วต่างฝ่ายต่างก็อยู่กันลำบาก ในกรณีเช่นนี้อาจต้องใช้วิธีการที่เรียกว่า**สันติสนทนา**
- “**อารยะขัดขืน**” คือวิธีหนึ่งในการต่อสู้กับอำนาจ ต่อสู้กับรัฐหรือต่อสู้กับความไม่เป็นธรรมบางอย่าง เป็นส่วนหนึ่งของสันติวิธี โดยอารยะขัดขืนประกอบด้วยการปฏิเสธกฎหมายที่ผู้ต่อต้านเห็นว่ามันไม่เป็นธรรม แต่ก็ต้องยอมรับผลของการลงโทษโดยกฎหมายนั้น ถ้าถูกจับก็ต้องปล่อยให้เขาจับอย่างนี้ถึงจะเป็นอารยะขัดขืนไม่ใช่วิ่งหนี

หลักการบวงสبتวิธี มี 3 วิธี

1. การประท้วงหรือชักจูง (Protest and Persuasion)

เป็นการแสดงเชิงสัญลักษณ์ส่วนใหญ่ เพื่อแสดงให้เห็นว่า เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย มีการชักจูงคู่ขัดแย้งหรือสาธารณชนให้มาสนใจหรือเห็นด้วยกับประเด็นของตน เช่น

การติดธงเขียวสนับสนุนร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540

การขึ้นเวทีปราศรัย

การจุดเทียนระลึกถึงผู้เสียชีวิตในเหตุการณ์ต่างๆ เป็นต้น

หลักการบวงสับวิธี มี 3 วิธี(ต่อ)

2. การไม่ให้ความร่วมมือ (Noncooperation)

คือการจงใจที่จะถอนหรือปฏิเสธที่จะให้ความร่วมมือกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดๆที่
ผู้ใช้สันติวิธีเห็นว่ามีความเกี่ยวข้องกับปัญหาความขัดแย้ง หรือเป็นต้นตอของความ
ขัดแย้ง

การไม่ให้ความร่วมมือนี้สามารถทำได้หลายทาง เช่น **การนัดหยุดงาน การไม่ซื้อ
ไม่ขาย เป็นต้น**

หลักการบวงสรวงวิธี มี 3 วิธี(ต่อ)

3. การแทรกแซง (Intervention)

เป็นสถานการณ์ที่ผู้ใช้สันติวิธี**เข้าขัดจังหวะ ขัดขวาง หรือทำลายความสัมพันธ์หรือนโยบายที่ไม่พึงประสงค์** และรวมถึงการสร้างนโยบายหรือสถาบันใหม่ที่ต้องการขึ้นมาแทน ซึ่งอาจจะส่งผลทางจิตวิทยา กายภาพ สังคม เศรษฐกิจ หรือการเมือง เช่น **การอดอาหาร การนั่งขวางทาง เป็นต้น**

การแทรกแซงนี้อาจก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้รวดเร็วกว่าสองวิธีแรก เพราะฝ่ายตรงข้ามไม่อาจจะทนต่อผลกระทบที่เกิดขึ้นได้นาน

สันตวิธีสามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้สามแนวทาง (Sharp, 1973)

การเปลี่ยนใจ (Conversion)

- เกิดจากการที่ฝ่ายตรงข้ามมีการเปลี่ยนใจ ความคิดเห็น
- อาจจะเป็นเพราะยอมรับในเหตุผล หรือเพราะเกิดความสะเทือนใจจากการกระทำของผู้ที่ใช้สันตวิธีก็ได้ ถือเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ความคิด (Head) และความรู้สึก (Heart) ของฝ่ายตรงข้าม

สันติวิธีสามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้สามแนวทาง (Sharp, 1973)

1. การโอนอ่อนผ่อนตาม (Accommodation)

เป็นแนวทางการเปลี่ยนแปลงที่ฝ่ายตรงข้าม **ยอมตามข้อเรียกร้อง แม้ว่าจะไม่เห็นด้วยกับข้อเรียกร้องนั้น** และสามารถที่จะต่อสู้ต่อต้านต่อไปได้ แต่ก็ไม่ยอมสู้ เพราะคิดแล้วว่าไม่คุ้มค่า

สันติวิธีสามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้สามแนวทาง (Sharp, 1973)

2. การบังคับโดยไร้ความรุนแรง (Nonviolent Coercion)

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากฝ่ายตรงข้ามไม่สามารถต่อสู้ต่อไปได้แล้ว เนื่องจาก
ไม่มีทรัพยากรหรืออำนาจที่จะต่อสู้ต่อไป จึงต้องทำตามข้อเรียกร้องแม้ว่าจะยังคงไม่
เห็นด้วยก็ตาม

จากหนังสือ Nonviolence สันติวิธี เส้นทางสู่สันติภาพ (ชัยวัฒน์ สถาอานันท์)

- “ อหิงสา ” เป็นคำที่มากำกับมหาตมะ คานธี ขณะที่อารยะขัดขืนเกี่ยวข้องกับการละเมิดกฎหมาย และยอมแสดงความบริสุทธิ์ โดยพยายามแสดงให้เห็นว่ากฎหมายนี้ไม่เป็นธรรมเพื่อท้ายที่สุดจะนำไปสู่การแก้ไขกฎหมาย
- สันติวิธี คือการดำเนินการโดยไม่ใช้ความรุนแรงโดยเฉพาะความรุนแรงทางกายภาพวิธี
- “สันติวิธีไม่ใช่เรื่องที่เป็นความลับ แต่สามารถใช้วิธีการต่างๆที่พิศดารพันลึกในการจัดการกับปัญหาได้โดยไม่ใช้ความรุนแรง และนักสันติวิธีมีหน้าที่ดึงเอาความรู้เหล่านี้ขึ้นมาให้คนเห็น เป็นความรู้ที่สร้างขึ้นเพื่อวิพากษ์วิจารณ์ให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับตัวสังคมความรู้ในสันติวิธีไม่ได้มาจากความเพ้อฝัน แต่เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ผ่านการพิสูจน์มาแล้วว่ามันทำได้”

สันติเกิดไม่ได้ถ้าไม่มีความยุติธรรม

สร้างวัฒนธรรมแห่งสันติ ด้วยให้ความยุติธรรม และสิทธิที่เท่าเทียม

ขจัดความหลงผิดในตัวตน มิใช่มุ่งกำจัดตัวตน

ไม่มีใครถูกหรือผิดโดยสมบูรณ์ ความขัดแย้งแก้ได้ด้วยความร่วมมือ

“สันติภาพในโลกจะเกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง ก็เมื่อเราแต่ละคนสร้างสันติภาวะขึ้นได้ภายในใจของเราเองก่อน”(ทะเล ลามะ แห่งทิเบต)

ความขัดแย้งเป็นเรื่องปกติ อย่างนำสันติไปเป็นเครื่องมือในการใช้กำลังโดยอ้างเพื่อความมั่นคง

การสร้างบรรยากาศแห่งความสนิท

- การฟังอย่างตั้งใจ
- ไม่พูดจาเสียดสี ใช้ภาษาที่นุ่มนวล
- คิดเชิงบวก
- เปิดกว้างให้มีกระบวนการพูดคุยกัน
- จัดการกับความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์
- ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
- วัฒนธรรมประชาธิปไตย
- เน้นการเปลี่ยนแปลงที่รากหญ้า โดยเริ่มที่ชุมชน
- การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นแก้ปัญหา

ร.7 สละราชย์

ป.พิบูลย์ .ป.บ.

ข้าพเจ้ามีความเต็มใจที่จะสละตำแหน่งเป็นของ
ข้าพเจ้าอยู่แต่เดิมในตำแหน่งที่ว่างไว้ แต่ข้าพเจ้าไม่
อยากบอกตำแหน่งที่ว่างของข้าพเจ้าให้แก่ผู้ใด คณะใด
โดยสมบูรณ์ เพื่อใช้ตำแหน่งนั้นโดยวิธีอื่นใด และโดยวิธีอื่น
สละตำแหน่งของพระองค์ท่าน

ป.พิบูลย์ .ป.บ.

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ามหามาลา

กรมราชเลขา

พระราชดำรัส ที่พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย ในโอกาสขึ้นปีใหม่ 2494 ดังความตอนหนึ่งว่า

“ . ประวัติศาสตร์ได้แสดงให้เห็นปรากฏตลอดมาว่า ชาติใดเสื่อมสูญย่อยยับอับปางไป ก็เพราะ ประชาชาติขาดสามัคคีธรรม แตกแยกเป็นหมู่คณะ เป็นพรรคเป็นพวก คอยเอารัดเอาเปรียบ ประหัตประหารซึ่งกันและกัน บางพรรคบางพวก ถึงกับเป็นไส้ศึกให้ศัตรูมาจู่โจมทำลายชาติของ

ตน ดังนี้ ข้าพเจ้าจึงขอชักชวนพี่น้องชาวไทยทั้งหลาย ให้ระลึกถึงพระคุณของบรรพบุรุษ ซึ่งได้กอบ กู้รักษาบ้านเกิดเมืองนอนของเรามาขึ้นให้จงหนัก แล้วถือเอาความสามัคคี ความยินยอมเสียสละ ส่วนตัวเพื่อประโยชน์ยิ่งใหญ่ของประเทศชาติ เป็นคุณธรรมประจำใจอยู่เนืองนิจ จึงขอให้พี่น้อง ชาวไทยทั้งหลาย จงบำเพ็ญกรณกิจของตนแต่ละคนด้วยซื่อสัตย์สุจริต ขยันหมั่นเพียร อดทนและ กล้าหาญ แล้วอุทิศความเสียสละส่วนตัว ความเหน็ดเหนื่อยลำบากยากแค้น เป็นพลีบูชาบรรพ บุรุษ ผู้ซึ่งได้ก่อสร้างชาติเป็นมรดกตกทอดมาถึงพวกเราชาวไทยจนบัดนี้”

“... ถ้าไม่สามัคคี ก็บอกแล้วว่าประเทศจะประสบความหายนะ ไม่ใช่คำหายนะแต่ก็คล้าย ๆ กันว่า ถ้าไม่สามัคคีกัน ไม่ปรองดองกัน ประเทศชาติล่ม ถ้าล่มก็ผลของการลุ่มนั้นมีหลายอย่าง ถ้าร่างกายก็ร่างกาย กระดูกหักและต้องเข้ารักษาที่รักษานาน ๆ ไม่มีสิ้นสุด ถ้าไม่ระวังประเทศชาติก็ล่ม เมื่อล่มเราจะไปอยู่ที่ไหน คือล่ม ล่มก็หมายถึงว่าลงไป จม ล่มจม ถ้าเราไม่ระวังประเทศชาติล่มจม...”

“พระกระแสน้ำ-พระราชดำรัส-พระบรมราโชวาท” ของพระองค์ท่าน เมื่อวันอาทิตย์ที่ 2 ธันวาคม ในพระราชพิธีถวายสัตย์ปฏิญาณและสวนสนาม จนมาถึงวันอังคารที่ 4 ธันวาคม

“... พูดถึงว่าเมืองไทย บ่นว่าเดือด ที่จริงไม่ได้เดือด แต่คนนะเดือด คนมันทำเดือด ทำให้คนเดือดร้อน แล้วเวลาเดือดร้อนเนี่ยมันไม่สบาย น้ำเดือดมีประโยชน์ต้มไข่ได้ แต่ว่าถ้าเดือดเฉย ๆ ไม่มีประโยชน์ ทำให้คนเดือดร้อน นี่สิ้นเปลืองเปล่า ๆ แล้วก็เมื่อคนทำให้เดือดร้อน ที่ว่าสิ้นเปลืองเปล่า ๆ แล้วก็บ่น บ่นว่าประเทศลूกเป็นไฟ ก็ต้องระวังไม่ให้ลूกเป็นไฟ เพราะว่าจะทำให้ล่มจม ล่มจมนี้ที่ต่างประเทศเขาบอกว่า เมืองไทยจะล่ม จะจม ความจริงยังไม่ล่ม แล้วก็ยังไม่จม แต่ถ้าไม่ระวังก็จะล่มจม ฉะนั้น ก็จะต้องระมัดระวัง ทุกวันนี้ไม่ปรองดองกัน เมื่อไม่ปรองดองก็มีรูก็จะล่ม จะล่มจมลงไป...”

“...บ้านเมืองจะมี ความมั่นคงเป็นปรกติสุขอยู่ได้ ก็ด้วยนานาสถาบันอันเป็นหลักของประเทศ และคนไทยทุกหมู่เหล่า **มีความสมัคปรองดองกันดี** และรู้จักปฏิบัติหน้าที่ให้ประสาน ส่งเสริมกัน ความพร้อมเพรียงของทุกฝ่ายทุกคน ที่มีความสำนึกแน่ชัดในหน้าที่ความรับผิดชอบ และ ตั้งใจปฏิบัติตนปฏิบัติงานให้ดี ให้ประสานสอดคล้องกันนี้ จัดเป็นความสามัคคีอย่างหนึ่ง คือ ความสามัคคีในชาติ ทุกคนในชาติจะได้ตั้งตนตั้งใจให้อยู่ในความสามัคคีดังกล่าว ประโยชน์ และความสุขจะบังเกิดขึ้น พร้อมทั้งแก่ส่วนตัว และส่วนรวม ประเทศชาติของเราจะสามารถ รักษาความเป็นปรกติ มั่นคง พร้อมทั้งพัฒนาให้รุดหน้าไปได้ดังปรารถนา...”

(พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำรัส คือ ในพิธีสวนสนามและการถวายสัตย์ปฏิญาณของกองทหารรักษาพระองค์ ณ ถานพระบรมรูปทรงม้า เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2550)

การใช้อำนาจ

การใช้อำนาจและกำลังแก้ปัญหา จะนำไปสู่ความไม่พอใจและไม่ร่วมมือ เกิดต้นทุนทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองจะสูง

การใช้อำนาจระงับเหตุการณ์วุ่นวาย ต้องมั่นใจว่าอำนาจที่ใช้ นั้นถูกต้องตามกฎหมาย และเป็นอำนาจที่ตนเองมีอยู่จริง

ผู้บริหารแบบ “ใช้อำนาจ” มักจะใช้วิธีแบบแพ้ง-ชนะ เพราะเชื่อว่า “เมื่อฉันมีอำนาจ ฉันต้องชนะ”

ผู้บริหารที่ชอบใช้อำนาจจะมีเมื่อเข้ารับตำแหน่งใหม่ จะแสดงให้คนเห็นว่าตนเองมีอำนาจ เป็นการข่มขู่ให้ยอมรับ เมื่อสถานการณ์ไม่แน่นอน จะแสดงอำนาจออกมาเพื่อให้คนเห็นว่าตัวเองยังมีอำนาจอยู่

ปัญหา ในปัจจุบัน

- การใช้ความรุนแรงยังดำรงอยู่
- ขาดความเข้าใจและทักษะการแก้ปัญหาความขัดแย้ง
- ขาดการวางรากฐานสันติวัฒนธรรมในเยาวชน
- การดำเนินการแต่ละองค์กรยังต่างคนต่างทำ
- ขาดการสนับสนุนนโยบายอย่างเป็นรูปธรรม และงบประมาณ
- ขาดองค์กรผลักดันแผนงานและกระแสนวัตกรรมให้เป็นกระแสหลัก

รากเหง้าของปัญหา

- ประวัติศาสตร์ การครอบครอง และการต้องการเป็นอิสระ
- วัฒนธรรม จากสังคมที่ไม่ชอบการเผชิญหน้า สู่มุมรุนแรง
- ความเชื่อ ศาสนา และ ค่านิยม(ความเชื่อ)
- ความไว้วางใจ จาก ผลประโยชน์ทับซ้อน สู่มุมไม่ไว้วางใจ(พวกใคร)ทางสังคม
- การศึกษา : การแข่งขันมากเกินไป และ การสร้างทีมงานน้อยเกินไป
- การเมือง : จาก ประชาธิปไตยแบบตัวแทน สู่มุมประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

ในหลวง ร.9 กับสันติวิธี

ผู้นำเชิงสันติวิธี - พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

- ❖ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นผู้นำเชิงสันติวิธีที่ประสบความสำเร็จทรงแก้ไขวิกฤติการณ์ด้วยสันติวิธี ในกรอบของความชอบธรรม ตามครรลองของรัฐธรรมนูญในระบอบประชาธิปไตย
- ❖ ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ในระบอบประชาธิปไตยที่เผชิญปัญหาวิกฤติของประเทศมาหลายครั้ง แต่ทรงแก้ไขได้ทุกครั้ง ทั้งที่พระองค์ทรงไม่มีโอกาสศึกษา อบรม เตรียมตัว เพื่อเป็นพระประมุขของประเทศมาก่อน
- ❖ เมื่อบ้านเมืองเข้าสู่ภาวะวิกฤติไม่อาจอาศัยรัฐธรรมนูญได้ ต้องอาศัยพระปรีชาญาณของพระองค์โดยแท้ ซึ่งพระบรมราชวินิจฉัยก็เหมาะสมกับสถานการณ์และโอกาสเสมอมา

ผู้นำเชิงสันติวิธี - พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

- ตัวอย่างการแก้ไขวิกฤตด้วยสันติวิธีของในหลวง

เมื่อคืนวันที่ 20 พฤษภาคม 2535 (พฤษภาคมนี้) ทรงเรียกผู้นำสองขั้วที่นำมวลชนเข้าห้าห้าถึง
ชั้นเจ็บบตยคาราชดำเนิน เข้าเฝ้าฯ และขอให้ทั้งสองฝ่ายหยุดสู้ นายพลทั้งคู่กราบแทบฝ่าพระ
บาทยินยอมกระทำตามโดยไม่มีเงื่อนไข ความสงบคืนสู่แผ่นดินไทยอย่างเหลือเชื่อ

- **คุณธรรมเด่นที่ใช้ : ความเป็นผู้ดี ความเมตตา ความยุติธรรม**

พระบรมราชาบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในวัน“วันพี” ๒๗ มิถุนายน ๒๕๑๖

- กฎหมายมีไว้สำหรับให้มีความสงบสุขในบ้านเมือง มิใช่ว่ากฎหมายมีไว้สำหรับบังคับประชาชน ถ้ามุ่งหมายที่จะบังคับประชาชน ก็กลายเป็นเผด็จการ กลายเป็นสิ่งที่บุคคลหนึ่งจะต้องบังคับบุคคลหนึ่งมาก
- ในทางตรงกันข้าม กฎหมายมีไว้สำหรับให้บุคคลส่วนมากมีเสรีและอยู่ได้ด้วย ความสงบบางที่เราตั้งกฎหมายขึ้นมาก็ด้วยวิชาการซึ่งได้จากต่างประเทศ เพราะว่าวิชาการกฎหมายนี้ก็เป็นวิชาการที่กว้างขวาง

“ให้ความยุติธรรมมาก่อนและอยู่นิ่งกฎหมาย”

พระบรมราโชวาท

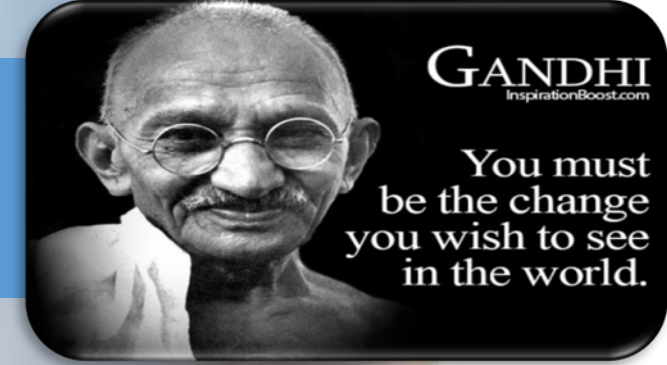
- ภาครัฐจะพูดอยู่เสมอว่าทำถูกต้องตามขั้นตอน ตามกฎหมาย ตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ ถ้าทุกคนทำถูกต้อง ทุกหน่วยงานทำถูกต้อง แล้วทำไมวันนี้จึงยังมีปัญหาอยู่
- ตกลงความถูกต้องชอบธรรมตามกฎหมาย นำไปสู่ความยุติธรรมทางสังคมจริงหรือไม่ ความถูกต้องตามกฎหมาย สร้างให้สังคมเปี่ยมไปด้วยความยุติธรรมจริยธรรมหรือไม่ ทั้งที่ในหลักการแล้วกฎหมายที่ดีก็ควรนำไปสู่ความยุติธรรมและความมีคุณธรรมจริยธรรมในสังคม ไม่ควรแยกหรือแปลกแยกออกจากกัน

พระบรมราโชวาทใน“วันรพี”ของคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย ณ ตำนกจิตรลดาโรฐาน ๒๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๑๖

- ข้อคิดสำหรับการตรากฎหมายและ การใช้กฎหมายต่อสำหรับผู้มีหน้าที่โดยตรง และสำหรับประชาชนผู้มีความสนใจอยากรู้ในเบื้องต้น
- สิ่งซึ่งเห็นได้ชัดจากพระราชดำรัสต่างๆ นั้น สรุปความได้ว่า ปรัชญากฎหมายขององค์พระประมุขนั้นมีหลักการสำคัญที่สุดคือ **“กฎหมายมิใช่ ตัวของความยุติธรรม แต่กฎหมายจะต้องมีเป้าหมายเพื่อความยุติธรรม หรือเรียกว่า ความยุติธรรมจะต้องอยู่เหนือกฎหมายหรือเป็นใหญ่กว่ากฎหมาย**

ผู้นำเชิงสันติวิธี - มหาตมะคานธี

- เป็นผู้นำคนแรกที่น่าสันติวิธีล้วนๆ มาใช้แล้วได้ผล
- ใช้หลักสัตยาเคราะห์ที่แอฟริกาใต้ และอินเดีย ทำให้อังกฤษ เจ้าอาณานิคมต้องเปลี่ยนยุทธศาสตร์ในการสู้รบกับคนจำนวนมหาศาลที่บูชาคานธี
- นำชาวอินเดียยatraเป็นระยะทางกว่า 400 กม. เพื่อทำเกลือจากน้ำทะเลด้วยตนเอง ถือว่าเป็นหน้าที่ทางศีลธรรมที่จะต้องคัดค้านกฎหมายอันอยุติธรรมของอังกฤษที่ห้ามคนอินเดียทำเกลือ แม้จะถูกจับเข้าคุกก็ตาม

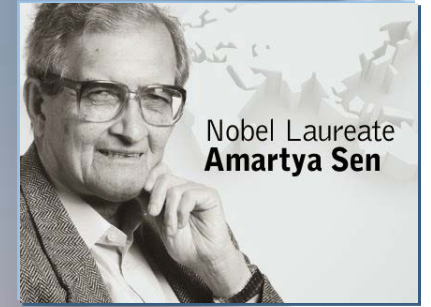
(คุณธรรมเด่นที่ใช้: ความอดทน, ความเป็นนักสู้, ความยุติธรรม)

มหา ตม: ดานธี

- อหังการย่อมทำลายมนุษย์โดยสิ้นเชิง ความจริงข้อนี้ทุกคนตระหนักได้ทุกขณะ ตรงกันข้าม ความอ่อนน้อมถ่อมตนช่วยให้มนุษย์เจริญเติบโตและบรรลุความ สมบูรณ์เสมอ
- หิงสาเป็นอาวุธของผู้อ่อนแอ อหิงสาเป็นอาวุธของผู้เข้มแข็ง ควรเลิกละหิงสา เพราะสิ่งที่ได้จากหิงสานั้น เป็นเรื่องลวงตา แต่โทษมีอยู่จริงและถาวร

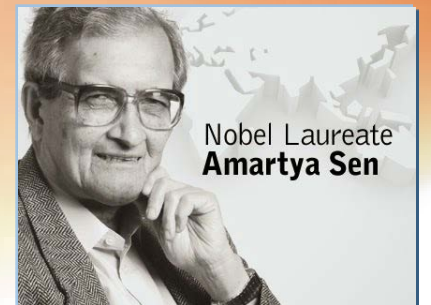
อัตลักษณ์และความรุนแรง : ภาพลวงของชะตาชีวิต โดย อมารตยา เซน

- อัตลักษณ์เชิงเดียวนำพาไปสู่การใช้ความรุนแรงต่อผู้คนที่ม้อัตลักษณ์ที่แตกต่างกัน ลักษณะยกตนข่ม ลดทอนความเป็นมนุษย์ของคนอื่น
- ในชีวิตปกติของเรา ต้องเห็นตนเองในฐานะสมาชิกของกลุ่มต่างๆที่หลากหลายเราเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม
- การก้าวข้ามความรุนแรงที่มาจากมายาคติของอัตลักษณ์เชิงเดี่ยวต้องอาศัยการมีเหตุผลและเสรีภาพ ต้องทำความเข้าใจระหว่างพหุวัฒนธรรมนิยมกับเอกลักษณ์วัฒนธรรมนิยมที่มีหลายแบบ
- อัตลักษณ์เชิงเดี่ยวส่งผลให้เราไม่เห็นความเป็นมนุษย์ เกิดการแบ่งแยกส่งผลให้เกิดการใช้ความรุนแรงต่อคนที่ไม่เหมือนเราง่ายขึ้น มโนทัศน์เรื่องอัตลักษณ์มีอิทธิพลต่อความคิดและการกระทำ การเผชิญหน้าระดับโลกถูกมองว่าความต่างทางวัฒนธรรมหรือศาสนา เกิดปัญหาของอัตลักษณ์เชิงเดี่ยวเป็นปัจจัยตั้งต้นที่ทำให้เกิดการใช้ความรุนแรง

อัตลักษณ์และความรุนแรง : ภาพลวงของชะตาชีวิต โดยวราตยา เซิน

- ความขัดแย้งและความป่าเถื่อนในโลกจำนวนมาก ดำรงอยู่ผ่านภาพลวงตาของการม้อัดลักษณะเดียวที่ไม่อาจเลือกเป็นอื่นได้จนกลบสายสัมพันธ์อื่นๆ
- ต้องมีเหตุผลและเสรีภาพการเลือกที่หลากหลาย เพื่อขจัดความรุนแรงเชิงมายาคติ
- อัตลักษณ์เชิงเดินวนทำให้คนโง่เขลา และมองความจริงแบบบิดเบี้ยว
- อัตลักษณ์เชิงเดียวถูกใช้เป็นอาวุธของนักกิจกรรมที่ชอบแบ่งฝ่าย แบ่งนิกาย ซึ่งให้กลุ่มเป้าหมายของตัวเองปฏิเสธความเชื่อมโยงแบบอื่นทั้งหมด นำไปสู่ความตึงเครียดทางสังคมที่รุนแรงได้

Adam Kahene

- “ความสันติและการรับมือกับความซับซ้อนในสังคม จะเกิดขึ้นได้จากการบวนการแก้ไขอย่างเป็นระบบ การมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การสานเสวนา การสร้างสัมพัสร่วม และการพนึกจิตใจ(ความรัก)และอำนาจเข้าร่วมกัน”

อาตัม ดาเวน มองปัญหาเมืองไทย

- ดาเวน กล่าวว่า ไม่ใช่แค่ปัญหาเสื้อเหลือง เสื้อแดง เพราะมีความซับซ้อนมากกว่านั้นและมีความลึกซึ้ง ไม่ใช่ปัญหาที่จะแก้ด้วยนักวิชาการหรือภาครัฐ แต่ต้องสร้างการมีส่วนร่วม ต้องใช้ทั้งความรักและอำนาจ
- เพราะต้องไม่ลืมว่าท่ามกลางความขัดแย้งมีความโกรธ การแย่งอำนาจกัน เมื่อมีการแบ่งขั้วกันชัดเจนต้องหาว่าสิ่งใดดีที่สุดที่จะนำมาใช้แก้ปัญหา

Adam Kahene

- การฟังก็ต้องใส่ใจที่จะฟังในทุกรายละเอียด ไม่ใช่ฟังเพื่อตัดสินว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย แต่ต้องพยายามสร้างความเข้าใจว่าทำไมถึงติดแบบนั้น

ทักษะที่ขาดหาย

ปัญหา...
ป้องกันและแก้ไขได้
“ฟังเราบ้าง”

วาทม์ ดาเฮน มองปัญหาเมืองไทย

- ดาเฮน กล่าวว่า ไม่ใช่แค่ปัญหาเสื้อเหลือง เสื้อแดง เพราะมีความซับซ้อนมากกว่านั้นและมีความลึกซึ้ง ไม่ใช่ปัญหาที่จะแก้ด้วยนักวิชาการหรือภาครัฐ แต่ต้องสร้างการมีส่วนร่วม ต้องใช้ทั้งความรักและอำนาจ
- เพราะต้องไม่ลืมว่าท่ามกลางความขัดแย้งมีความโกรธ การแย่งอำนาจกัน เมื่อมีการแบ่งขั้วกันชัดเจนต้องหาว่าสิ่งใดดีที่สุดที่จะนำมาใช้แก้ปัญหา

ขอบคุณครับ

แลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือถามคำถามเพิ่มเติมได้ที่

www.facebook.com/ekkachai.srivilas
www.elifesara.com

